

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти**

З Б І Р Н И К НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**за матеріалами
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
з нагоди відзначення 190 річниці Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

**«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО
ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
(ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ)»**

20 березня 2024 року

Київ 2024

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 620 с.

У збірнику вміщено наукові праці та матеріали, покладені в основу доповідей, повідомлень, аналітичних оглядів вчених, представників наукових шкіл України і зарубіжжя, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків та усіх інших зацікавлених у проблематиці, висвітленій під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)» 20 березня 2024 року, присвяченій **190 річниці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова**.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів освіти та усім, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом та інноваційними освітніми технологіями в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулигіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кузьменко Ірина Анатоліївна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шеленко Галина Володимирівна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори статей несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

©Кафедра дошкільної освіти, 2024

© Автори статей, 2024

ЗМІСТ

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 1: ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	17
<i>Ведмеденко Наталія Олексіївна</i> НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНИМ НАВИЧКАМ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ ЗА ПРОЕКТНИМ МЕТОДОМ	17
<i>Вовк Мирослава Петрівна</i> СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	21
<i>Барановський Михайло Миколайович</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З БІОТЕХНОЛОГІЇ ТА БІОІНЖЕНЕРІЇ.....	26
<i>Lutz, David Wayne</i> ON THE ETHICS OF FACIAL RECOGNITION TECHNOLOGY IN CLASSROOMS.....	30
<i>Глушаниця Наталія Вікторівна</i> РОЛЬ ТА МІСЦЕ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТІВ.....	34
<i>Bogdan Więckiewicz</i> WSPÓŁCZESNA RODZINA W ŚWIECIE CYFROWYM. ZACHOWANIA RYZYKOWNE – SHARENTING, FOMO, SEXTING.....	36
<i>Невзоров Роман Вікторович, Онупченко Павло Миколайович, Громико Олег Васильович</i> ФАХОВА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВІЙСЬКОВОГО ЛЬОТЧИКА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	42
<i>Жижко Тетяна Анатоліївна</i> ЛЮДИНОЦЕНТРОВАНИЙ І ЦІННІСНИЙ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ.....	47
<i>Шулигіна Раїса Андріївна, Довбня Софія Олегівна</i> КАРТИНА СВІТУ – СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ РАНЬОГО ДИТИНСТВА: ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ.....	50

<i>Тарнавська Тетяна Вердіївна</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ.....	59
<i>Лотфі Гаруді Галина Степанівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	64
<i>Дячик Наталія Юріївна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО СПЕЦИФІКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ФОРМИ ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ.	67
<i>Козут Іван Ігорович</i> ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЮРИСТА СТРУКТУРНЕ ПОЄДНАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ.....	72
<i>Коновалов Денис Олегович</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	76
<i>Кравцова Наталія Вікторівна</i> АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	81
<i>Федорова Світлана Олександрівна</i> ФОРМУВАННЯ ОСНОВ СОЦІАЛЬНО-ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУВ РІЗНИХ ВИДАХ ДІЯЛЬНОСТІ.....	86
<i>Ковальчук Анна Олександрівна</i> МАЛІ ФОЛЬКЛОРНІ ЖАНРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ...	91
ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 2: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЕПОХУ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ВСЕСВІТУ.....	95

<i>Eva Nováková, Zora Syslová, Veronika Najvarová</i> THE VIEW OF FUTURE KINDERGARTEN TEACHERS ON THE PERSONAL DEVELOPMENT OF THE CHILD IN A HETEROGENEOUS CLASSROOM SETTINGS.....	95
<i>Шадюк Ольга Іванівна, Бабенко Оксана Миколаївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	102
<i>Шадюк Ольга Іванівна, Ясковець Дарина Романівна</i> ПРОБЛЕМА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	106
<i>Бондар Ірина Олегівна</i> ІНТЕГРАЦІЯ STORYTELLING-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	110
<i>Kopovalova Nadiia</i> FOREIGN EXPERIENCE IN FORMING FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE THROUGH INTERNATIONAL COMMUNICATION IN PRESCHOOL CHILDREN.....	116
<i>Мельник Віта Анатоліївна</i> ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО.....	121
<i>Ковальова Анастасія Павлівна</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ АРТ-ПРОЄКТУ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО НАПРЯМКУВ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	127
<i>Гроссу Катерина Сергіївна</i> ДИТЯЧА ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	133
<i>Міхєєва Анастасія Олександрівна</i> LEGO-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	137
<i>Кушнір Катерина Юріївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	142

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі дошкільної освіти. У ній розглянуто проблему емоційного розвитку дітей дошкільного віку, висвітлено необхідність формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку. У статті обґрунтовано поняття «емоції», «емоційний досвід», а також визначено критерії, показники та рівні сформованості емоційного досвіду дітей старшого дошкільного віку. У статті описано етапи проведення констатувального експерименту з виявлення рівня емоційного досвіду дітей дошкільного віку. Здійснено підбірку діагностичних методик, які давали можливість виявити усі показники сформованості емоційного досвіду дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: емоції; емоційний розвиток; емоційний досвід; діти дошкільного віку.

Abstract. The article is devoted to the actual problem of preschool education. It examines the problem of emotional development of preschool children, highlights the need for the formation of aesthetic experience of preschool children. The article substantiates the concepts of "emotions", "emotional experience", and also defines the criteria, indicators and levels of formation of the emotional experience of older preschool children. The article describes the stages of conducting a ascertaining experiment to identify the level of emotional experience of preschool children. A selection of diagnostic methods was made, which made it possible to identify all indicators of the formation of the emotional experience of older preschool children.

Key words: emotions; emotional development; emotional experience; children of preschool age.

Стрімкі зміни в сучасному суспільстві актуалізували перед педагогікою питання соціально-емоційного розвитку дітей дошкільного віку, тобто поступового оволодіння ними суспільними і культурними досягненнями, формування свідомих здібностей та вміння взаємодіяти з соціальними об'єктами. Питання про розвиток афективної сфери та її особливості у дітей дошкільного віку має велике теоретичне і суто прикладне значення. Шляхом порівняльного аналізу різних досліджень можна вказати на негативні тенденції, які спостерігаються у розвитку сучасних дітей, а саме: все більше дітей переживають фрустрацію, емоційний стрес, депресію, відсутність належних освітніх можливостей тощо [2].

Проблема емоційного розвитку особистості дітей дошкільного віку привертає пильну увагу представників найрізноманітніших галузей наукового знання (філософії, психології, педагогіки та інших наук). Психологічні новоутворення, які виникають у дітей в будь-якому віці, мають безумовне

значення для загального розвитку і вносять унікальний внесок у формування особистості людини.

Дослідженням емоційного стану дітей займаються відомі психологи М. Фігурін, Н. Денісова, М. Аскаріна, К. Бібанова та ін., які підкреслюють важливість розвитку емоційного поля, особливо емоційного виховання з емоційної точки зору з раннього дитинства.

Ця проблема відображена в Базовому компоненті дошкільної освіти, в якому наголошується на важливості ознайомлення дошкільників з «мовою емоцій». Дитина повинна вміти розрізняти моральні емоції, інтелектуальні емоції та естетичні емоції, називати основні емоції та використовувати ці назви у спілкуванні; виявляти емоційність, щирість, відповідальність, безкорисливість, вдячність, любов у стосунках з іншими [1].

Діти живуть своїми емоціями і керуються ними у виборі поведінки. Емоції супроводжують почуття і реальні дії дітей, регулюють їх психологічну діяльність, роблять навколишній світ різноманітним, красивим і змістовним. Дитинство залишається незабутнім періодом життя завдяки емоціям [2].

Емоції та почуття відображають суб'єктивне ставлення дитини до себе та навколишнього світу. Все життя людини будується на почуттях, відчуттях і емоціях. Знання справжнього становища дошкільника змушує його так чи інакше ставитися до предметів, явищ, подій, людей і своєї особистості. Емоції невіддільні від особистості, тому що емоції можуть найкраще відобразити сутність, характер і індивідуальність особистості. Емоції дуже важливі для дитини, оскільки вони викликають різноманітні психічні реакції на предмети чи ситуації. Емоції виконують діагностичну функцію, оскільки через типові для дитини емоційні стани виражаються її індивідуально-типологічні особливості. Удосконалення вищих емоцій передбачає особистісний розвиток їх власника.

Отож, емоції ми розглядаємо як специфічну форму взаємодії дитини з навколишнім світом і середовищем з метою осмислення світу та свого місця в ньому. Ця специфіка відображена в основних якостях позитивних і негативних емоцій [2].

Спираючись на теоретичний аналіз проблеми формування емоційного досвіду дітей дошкільного віку, нами було визначено критерії, показники та рівні сформованості емоційного досвіду дітей старшого дошкільного віку:

Високий рівень сформованості емоційного досвіду характеризується адекватною емоційною реакцією дітей на явища навколишнього середовища та виявом емоційного ставлення до казкових героїв. Дитина знає, що таке емоції, розуміється на їх проявах. Дошкільник здатен диференціювати та адекватно інтерпретувати емоційні стани інших людей, без вагань переживає та розуміє емоції інших дітей. У дітей даного рівня переважають позитивні емоції. Дитина вміє виявляти свої і передавати емоції інших; співпереживає; може стримувати і контролювати власні емоції.

Середній рівень сформованості емоційного досвіду характеризується частковим проявом емоцій на явища навколишнього середовища та

ситуативний вияв емоційного ставлення до казкових героїв. Дитина орієнтується в основних людських емоціях. Діти частково здатні диференціювати та адекватно інтерпретувати емоційні стани інших людей, у них здебільшого виявляються позитивні емоції, однак присутні і негативні. Дитина не замкнута, однак не може виявити усі емоційні прояви; вона співпереживає, проте намагається не показувати цього; інколи може стримувати свої емоції.

Низький рівень сформованості емоційного досвіду характеризується мінімальним проявом емоцій на явища навколишнього середовища та частковим виявом емоційного ставлення до казкових героїв. Дитина бідна на емоції, не розрізняє емоційні стани людей. Дошкільник не здатен диференціювати та адекватно інтерпретувати емоційні стани інших людей, у них переважають негативні емоції. Дитина замкнута, боязлива; не вміє співпереживати; не вміє керувати своїми емоціями, часто впадає в істерики, фрустрацію.

Констатувальний етап дослідження проходив у два етапи. На першому етапі, ми мали на меті виявити рівень обізнаності дітей експериментальної та контрольної груп із народною казкою і тим самим зробити висновок про частоту використання даного засобу у роботі із дітьми даних груп. На другому етапі, ми мали на меті виявити рівень сформованості емоційного досвіду дітей експериментальної та контрольної груп.

Для реалізації поставлених завдань нами було підібрано діагностичні методики, які давали нам у повній мірі виявити усі показники сформованості емоційного досвіду дітей старшого дошкільного віку. До таких методик, ми віднесли: діагностичне завдання «Відгадай казку», колірний тест Люшера, діагностичні методики «Конструктор емоцій», «Зобрази емоцію», «Вияв емпатії».

Для виявлення рівня обізнаності дітей експериментальної та контрольної груп з народною казкою було використане діагностичне завдання «Відгадай казку», яке передбачало вгадування дітьми 8 казок, серед яких: «Івасик-Телесик», «Колобок», «Півник і двоє мишенням», «Лисичка і журавель», «Ріпка», «Пан Коцький», «Язиката Хвеська», «Дідова дочка та бабова дочка».

Отримані нами результати діагностичного завдання свідчать про те, що діти експериментальної та контрольної груп частково обізнані із народними казками на низькому та середньому рівнях, що в свою чергу доводить той факт, що вихователі приділяють мало уваги використанню народних казок у процесі формування емоційного досвіду дошкільників.

Для вивчення емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку нами був використаний колірний тест Люшера, який дозволяє виміряти психофізіологічний стан дитини. Для проведення тесту ми підготували для дітей таблицю із набором восьми кольорів, кожен з яких мав свою розшифровку.

Наступною ми використали методику «Конструктор емоцій», яка мала на меті виявити здатність дітей адекватно оцінювати та розуміти емоційний стан людини за виразом обличчя. Для даної методики нами було підбрано стимульний матеріал у вигляді зображені облич із різними емоціями.

Наступним етапом роботи було виявлення умінь дитини розуміти емоційні стани людей і власні емоційні стани. Для цього, нами було проведено діагностичну методику «Зобрази емоцію».

Дана методика проводилась нами індивідуально з кожною дитиною в два етапи. На першому етапі ми запропонували дітям продемонструвати веселу, сумну, налякану, здивовану, сердиту людину. На другому етапі, ми запропонували дітям назвати та продемонструвати героя будь якої народної казки, який був веселим, сумним, наляканим, здивованим, сердитим.

Останньою нами було використано діагностичну методику «Вияв емпатії» мета якої полягає у виявленні розвиненості вміння співпереживати іншим людям. Для роботи, ми підбрали картинки, на яких зображено дітей і дорослих, у яких яскраво виражено, емоційний стан як основних емоцій (радість, страх, гнів, горе), так і їх відтінків.

За результатами проведених методик, до високого рівня сформованості емоційного досвіду нами було віднесено 25,0 % дітей експериментальної та 23,1 % дітей контрольної груп, оскільки вони вміло, емоційно виконували запропоновані завдання, виявляли та зображували емоції; співпереживали іншим. До середнього рівня нами віднесено 41,7 % дітей експериментальної та 46,2 % дітей контрольної груп. Діти цього рівня не замкнуті, але не можуть виявити усі емоційні прояви, що підтвердили не лише результати діагностики, а і спостереження в повсякденному житті. Низький рівень отримали 33,3 % дітей експериментальної та 30,7 % дітей контрольної груп. Вони чітко не виявляють емоцій; не розрізняють схожі емоційні стани.

Отож, за результатом констатувального етапу дослідження нами було виявлено, що робота з формування емоційного досвіду дітей старшого дошкільного віку в експериментальній та контрольній групах проводиться не систематично.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2021 р. № 33. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

2. Трофаїла Н. Емоційний розвиток дітей дошкільного віку. URL: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/files/36_3.pdf

Шадюк Ольга Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
Ясковець Дарина Романівна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет,
м.Рівне, Україна

ПРОБЛЕМА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

***Анотація.** Стаття присвячена актуальній проблемі дошкільної освіти. У ній розглянуто проблему естетичного виховання дітей дошкільного віку в сучасних реаліях життя, висвітлено необхідність естетичного виховання дітей дошкільного віку. У статті обґрунтовано поняття «естетичне виховання», а також виокремлено умови естетичного виховання дошкільників. У статті описано критерії та показники естетичного розвитку дітей старшого дошкільного віку та підібрано до кожного критерію діагностичну методику.*

***Ключові слова:** естетика; естетичне виховання; естетичний розвиток; естетична культура; діти дошкільного віку.*

***Abstract.** The article is devoted to the actual problem of preschool education. It considers the problem of aesthetic education of preschool children in the modern realities of life, highlights the need for aesthetic education of preschool children. The article substantiates the concept of "aesthetic education", and also highlights the conditions of aesthetic education of preschoolers. The article describes the criteria and indicators of the aesthetic development of older preschool children and selects a diagnostic method for each criterion.*

***Key words:** aesthetics; aesthetic education; aesthetic development; aesthetic culture; children of preschool age.*

Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті уточнює основні цілі освіти, які полягають у визнанні естетичного виховання та всебічного розвитку людини як найвищих суспільних цінностей, формуванні духовних смаків та ідеалів, розвитку творчої особистості. У процесі розвитку особистості естетичне виховання з давніх-давен має особливе значення. Здатність відчувати, сприймати, розуміти, пізнавати і творити прекрасне є конкретним проявом духовного життя людини і свідчить про її внутрішнє багатство.

Сьогодні, розвиток і реформування української національної системи освіти потребує вдосконалення існуючих форм і методів естетичного виховання дітей дошкільного віку.

Естетичне виховання в сучасних умовах спрямоване на виховання гармонійно розвиненої особистості з високим національно-культурним

потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, сформованим естетичним смаком. Естетичне виховання починається з багатого емоційного фону: чуйності, інтимності, ширості. У гармонійному поєднанні краси, що оточує людину, і краси самої людини. Дитина не може розумом, своєю свідомістю зрозуміти природу цієї краси, але відчуває її серцем: для неї краса – це справедливість [4].

Естетичне виховання – це формування в людини певного естетичного ставлення до дійсності, розвиток здатності сприймати, відчувати і розуміти прекрасне в житті й мистецтві, виховання бажання брати участь у перетворенні. Спостереження за навколишнім світом за законами краси – це спосіб брати участь у художній діяльності та розвивати творчі здібності [2].

Сутністю дитячої краси є оцінне естетичне ставлення, що виникає на основі дитячого сприйняття навколишнього і художнього бачення, яке виражається у формі емоційних переживань і має ознаки свідомості, позитивного емоційного забарвлення та творчості.

Естетичне виховання може досягти своїх цілей лише тоді, коли діти навчаються сприймати й оцінювати твори мистецтва, збирати перлини народної творчості, копіювати й примножувати їх [4].

Актуальність даної теми дослідження полягає в необхідності вирішення проблем, пов'язаних із загальним занепадом естетичної культури суспільства.

Спостережувана криза естетичної культури в суспільстві безперечно пов'язана з кризовими явищами культурно-духовного характеру. Сьогодні, нагально виникає необхідність в глибокому, ґрунтовному переосмисленні уявлень минулого, про науково-методичні підходи до естетичного виховання дітей дошкільного віку як в умовах закладу дошкільної освіти, так і в умовах сімейного виховання. В сучасному суспільстві, коли відбувається різке зниження естетичної культури дорослих та дітей України, зниження моральності та загальної культури українського населення, формування духовної особистості, що володіє уявленнями про естетику у всіх можливих проявах, набуває особливої актуальності [3].

Естетичне виховання передбачає виховання в особистості почуття прекрасного, формування вмінь і навичок створювати прекрасне в навколишній дійсності, вміти відрізнити красу від потворності, жити за законами духовної краси. У процесі естетичного виховання важливо навчити дітей розуміти і сприймати прекрасне. Людина не може залишатися байдужим, спостерігаючи за прекрасними речами, у неї виникне любов або ненависть до того, що вона спостерігає. Тому дуже важливо, щоб діти вміли відрізнити справжню красу від потворності [3].

Варто зазначити, що у науково-теоретичній розробці та практичній реалізації системи естетичного виховання необхідно враховувати вікові психологічні особливості, інтереси та потреби дітей, сучасний рівень художнього розвитку підростаючого покоління, доступність, системність і послідовність змісту [4].

Заклади дошкільної освіти є основною ланкою у забезпеченні особистісного, естетичного та емоційного розвитку дітей дошкільного віку. Це досягається використанням комплексу виховних засобів, за допомогою яких здійснюється формування у дітей ідейно-політичного, трудового, морального, естетичного та інших духовних світів. Єдність і нерозривність думки, політики, праці, моралі, естетичного виховання є необхідними умовами і запоруками ефективності формування нової людини [4].

Слід визнати, що хоча заняття та інші форми роботи з дітьми в дошкільних і домашніх умовах мають естетичну спрямованість, естетичне виховання ще не стало однією з головних цінностей суспільства в цілому і пов'язаного з ним виховання. Суперечності виникають при аналізі та тлумаченні практичних питань естетичного виховання дітей, а також при вивченні різноманітних способів взаємодії естетичного виховання з іншими сферами життя.

Об'єктивна необхідність розвитку естетичної культури в окремих осіб і суспільства в цілому часто вступає в протиріччя з суб'єктивною недооцінкою її значення в їх житті.

Проблема полягає в тому, щоб подолати розрив між можливостями формування естетичного розвитку дошкільника та відсутністю прогресивних педагогічних методів для ефективного здійснення цього процесу.

Варто зазначити, що естетичне виховання дітей дошкільного віку тісно пов'язане із сучасним розвитком суспільства і багато в чому визначається нею. Естетичне виховання дійсності передбачає близькість до життя, прагнення перетворити навколишній світ, суспільство, природу, предметне середовище [1].

Найважливішою умовою всебічного естетичного виховання є навколишнє середовище, яке оточує дитину: будівля закладу, обладнання та зелені насадження, освітнє середовище: меблі, іграшки. Їх зовнішній вигляд, гармонійність ліній і форм, розмаїття кольорів і змісту допомагають формувати основу естетичного сприйняття, естетичного почуття, оцінки та естетичного смаку у дітей дошкільного віку [4].

Друга, не менш важлива, умова – наповнення повсякденного життя творами мистецтва: картинами, гравюрами, скульптурами, творами декоративно-прикладного мистецтва, романами, музичними творами тощо. Дітей з раннього віку треба оточувати справжніми витворами мистецтва.

Третя умова – власна ініціатива дитини. Створення естетичного середовища ще не може визначити успішність естетичного виховання дитини. [4].

У міру естетичного виховання і виховання естетичного смаку у дітей формується і естетичне бачення навколишнього світу. Дошкільникам недостатньо просто оцінювати красу природи чи культурні пам'ятки, вони також повинні взяти на себе відповідальність за їх збереження та охорону.

У дошкільному віці важливо виховувати у дітей естетику поведінки – вміння охайно одягатися, мати гарну поставу і манери, поводитися

невимушено, природно, культурно і естетично виражати емоції. Ці якості тісно пов'язані з особистістю та моральністю дитини [3].

Тому метою естетичного виховання в закладі дошкільної освіти є розширення уявлень дітей про дійсність, формування їх емоційного світу, виховання і закріплення світоглядно-гуманістичного і творчого ставлення до життя.

Опишемо критерії та показники естетичного розвитку дітей старшого дошкільного віку:

Перший критерій – інтерес до різних видів мистецтва. Показники: вміння дітей сприймати твори мистецтва та виявляти до них інтерес; відчувати почуття прекрасного.

Другий критерій – естетичний смак. Показники: вміння дітей розуміти красу та відчуттям задоволення від споглядання прекрасного; здатність дитини залежно від почуття задоволення або незадоволення сприймати та оцінювати міру естетичної довершеності.

Третій критерій – естетична діяльність. Показники: вміння дітей реалізувати творчі уміння, навички, здібності; володіння мімікою, жестами та рухами.

Четвертий критерій – емоційні уявлення. Показники: вміння відображати уявні художні образи і відтворювати їх; вміння вірно співвідносити емоцію до відповідної ситуації.

Відповідно до розроблених нами критеріїв і показників, нами було виокремлено рівні естетичного розвитку дітей молодшого дошкільного віку: високий, середній, низький.

До кожного критерію можна підібрати діагностичну методику. Так, для визначення інтересу до різних видів мистецтва слід використовувати діагностичну методику «Відчуй красу». Для виявлення рівня естетичного смаку, можна використати анкетування батьків вихованців. Для виявлення вміння володіння мімікою, жестами та рухами – методику «Пантоміма для кмітливих», а для виявлення рівня розвитку творчих здібностей – методику «Три малюнки». Вивчаючи емоційні уявлення можна використати методику «Настрій у кольорі» або конструктор емоцій.

Отже, аналізуючи наукові дослідження з проблеми естетичного виховання дошкільників, можна підсумувати, що сутність і зміст естетичного виховання полягає у формуванні у дітей дошкільного віку розуміння прекрасного, усвідомлення прекрасного та формуванні естетичних переконань через активну естетичну діяльність.

Тому розвиток естетики тісно пов'язаний із формуванням усіх сторін особистості. У дошкільному віці формуються основи потреб і смаків, зароджується любов до мистецтва, розкривається творчість, цими здібностями різною мірою наділена кожна дитина. Для досягнення цих цілей необхідно відповідним чином організувати виховання та навчання, враховуючи вікові та індивідуальні особливості.

Список використаних джерел:

1. Естетичне виховання дітей дошкільного віку. URL: <https://vseosvita.ua/library/estetичne-vihovanna-ditej-doskilnogo-viku-398683.html>
2. Естетичне виховання старших дошкільників за допомогою засобів залучення до музично-театральної діяльності. URL: <https://vseosvita.ua/library/estetичne-vihovanna-starsih-doskilnikiv-za-dopomogou-zasobiv-zalucenna-do-muzicno-teatralnoi-dialnosti-248288.html>
3. Костюк С. Естетичне виховання дошкільника – складова гармонійного розвитку дитини. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/kostyk.pdf>
4. Мельник І.М. Деякі аспекти естетичного виховання дітей дошкільного віку. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/299789064.pdf>

УДК 373.2.016-027.22:81-028.31

Бондар Ірина Олегівна,
здобувач третього (освітньо-наукового)
ступеня вищої освіти
спеціальності «011 Освітні педагогічні науки
(дошкільна педагогіка)»
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна

Науковий керівник: **Шулигіна Раїса Андріївна,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

**ІНТЕГРАЦІЯ STORYTELLING-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРАКТИЧНУ
ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Анотація. В статті висвітлено проблему інтеграції storytelling-технології у практичну діяльність закладів дошкільної освіти, яка набуває особливого значення у навчальній та виховній практиці з дітьми дошкільного віку. Наголошено, що в умовах сьогодення перед учасниками освітнього процесу постає проблема пошуку нових методів, засобів, технологій організації освітнього процесу у зв'язку з динамічними змінами запитів та потреб дітей.